

MAANMITTAUKSEN HISTORIAA OTANIEMESSÄ

Sampsu Kaataja

Mitä maanmittaus on, mihin sitä tarvitaan ja mitä maanmittauksen alalla on tapahtunut viimeisen sadan vuoden aikana? Tähän etsittiin vastausta Aalto-yliopiston Otaniemen kampuskirjastossa esillä olleessa *Vuosisadan mittarit – maanmittaustiede ja -tekniikka yhteiskunnassa* -näyttelyssä.

Näyttelyssä keskittyttiin siihen, miten Aalto-yliopiston edeltäjästä Teknillisestä korkeakoulusta lähtöisin olleet maanmittarit ovat työllään vaikuttaneet suomalaisen yhteiskunnan elämään 1900-luvulta lähtien, ja miten yhteiskunnan tapahtumat ovat heijastuneet mittareiden työhön. Maanmittauksen historiallisen kehityksen ja merkityksen lisäksi näyttelyvieraita on haluttu myös muistuttaa siitä, kuinka maanmittaus on tänä päivänä monessa suhteessa tärkeämmässä asemassa kuin koskaan aikaisemmin historiassa, ja kuinka se jatkuvasti koskettaa meitä kaikkia.

Vuosisadan mittarit -näyttelyn kokoaminen liittyi osaltaan Otaniemen päärakennuksen remonttiin, jonka yhteydessä maanmittauksen laitos joutui tyhjentämään varastonsa ja arkistonsa – tuolloin esiin tuli runsaasti kiinnostavaa aineistoa, joka ansait- si tulla laajemminkin nähdynksi.

NÄYTTelyn SISÄLTÖ

Vuosisadan mittarit keskittyi kuuteen teemaan. Näyttely lähti liikkeelle maanmitta-

uksen määrittelystä: mitä maanmittaus käytännössä on, mitä osa-alueita siihen kuulu ja millaisia konkreettisia vaikutuksia sillä on ihmisten elämään.

Tämän jälkeen paneuduttiin keskeisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin, joihin maanmittarit joutuivat vastaamaan 1900-luvun Suomessa. Niihin lukeutuivat Suomen kartoittaminen, väestönsiirrot, kaupungistuminen sekä kiinteistömarkkinoiden ja paikkatietopalveluiden kehitys.

Maanmittauksen ja armeijalaitoksen välinen suhde on ollut tiivis kautta historian.

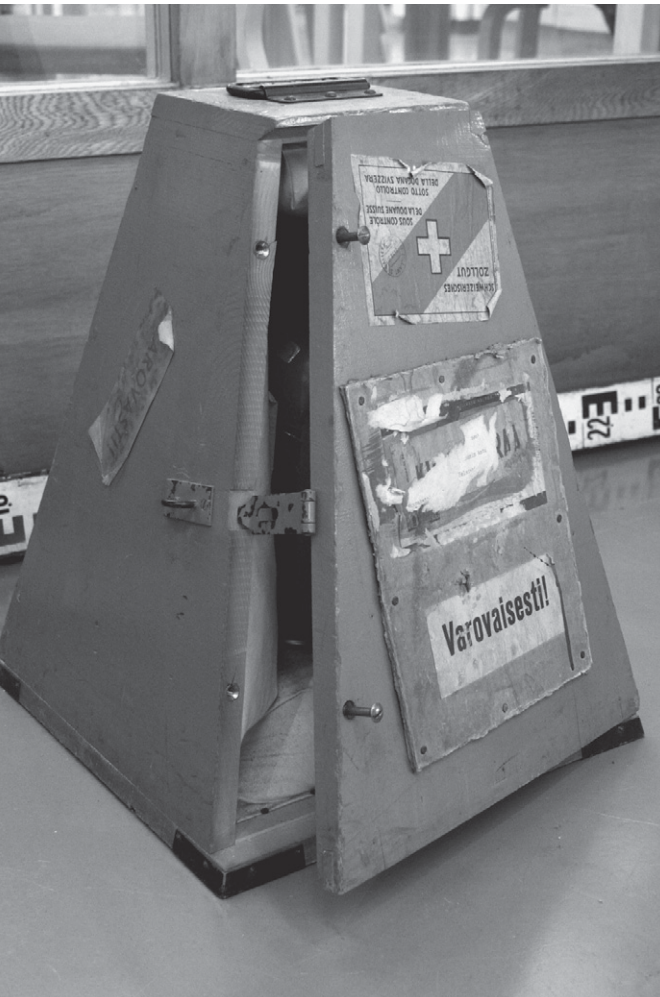
Näiden tahojen mielenkiintoisia kytköksiä valotettiin näyttelyssä kahden esimerkin avulla, joissa keskeisiä toimijoina ovat tykistökenraali Vilho Nenonen (1883–1960) ja professori Veikko Heiskanen (1895–1971). Ilmakuvauksen ja geoiditutkimuksen tapauksissa tulee hyvin esiin se, kuinka maanmittauksen tiivis suhde armeijaan on hyödyttänyt sekä sotilaspiirejä että maanmittaustieteilä.

Aalto-yliopiston Maanmittaustieteiden laitos vastaa tänään maanmittauksen korkeimmasta opetuksesta ja tutkimuksesta

Suomessa. Laitos työllistää noin 70 professoria, tutkijaa, opettajaa ja muuta henkilökuntaa. Kyseinen joukko huolehtii 600 opiskelijan ja 120 jatko-opiskelijan toiminnasta. 1900-luvun alussa tilanne oli maanmittausosastolla hyvin erilainen. Tämä tuli esiin maanmittauksen opetukseen ja tutkimukseen keskittyvässä näyttelyosuudessa. Samassa yhteydessä käsiteltiin suomalaisen maanmittauksen 1900-luvun keskeisiä tutkijoita ja tärkeitä tutkimuksia sekä niitä muutoksia, joita alan opetussisällöissä on tapahtunut sadan vuoden aikana.

Vuosisadan mittarit -näyttely loi myös katsauksen siihen huomattavaan tekniseen kehitykseen, joka maanmittauksessa on tapahtunut. Tekstin ja kuvaesimerkkien sekä historiallisten instrumenttien ja modernin huipputeknologian avulla havainnollistettiin, kuinka ala on muuttanut luonnettaan uusien välineiden ja menetelmien kehittyessä. Sata vuotta sitten maanmittaus oli pitkälti luonnossa tapahtuvaa käsityötä, mutta nykyään tehtävät hoituvat nopeammin ja (yleensä) tarkemmin toimistosta käsin.

Näyttelyn *Vuosisadan mittarit – maanmittaustiede ja -tekniikka yhteiskunnassa* valmisti teollistumisen historian oppiaine, ja sen kokosivat FT Sampsu Kaataja, arkkitehti Anne Vähätalo sekä professori Panu Nykänen. Näyttely oli esillä Otaniemen kirjastossa 1.12.–31.3.2012.

Viereisellä sivulla: Fototeodoliitti, jota 1900-luvun alussa käytettiin mm. diplomaattien tekemiseen.

Vasemmalla: Teodoliitin kuljetuskolli, jonka sisällä teodoliitin suojakotelo.

Kuvat: Anne Vähätalo.